

Jonas Sjöstedts partiledartal i Almedalen 4 juli 2014

Det talade ordet gäller.

Välkomna till Vänsterpartiets dag i Almedalen. Eller som min bror Svante brukar kalla Almedalsveckan: Sveriges största kosläpp för politiker och lobbyister. Välkomna alla vänsterpartister, alla gotlänningar, även alla lobbyister från riskkapitalbolagen som är här och lyssnar.

På ett sätt har veckan varit som förväntat. Göran Hägglund verkade i sitt tal ha svårt att bestämma sig om han är partiledare eller komiker i en lokal revy.

Reinfeldt gjorde i sitt tal ett försök att återta rollen som stridshingst och initiativet i debatten. Hans problem är att regeringen är trött att han själv tänder till mest när han talar om vad som händer när han har förlorat valet. Det är inte så oväntat.

Men vi har också sett saker den här veckan som vi aldrig får vänja oss vid. Som aldrig får bli normalt. I lördags stod nazister från Svenskarnas Parti på den här scenen och spred sitt hat. Samtidigt ringde kyrkklockorna som en välbehövlig varning. Nazister har sedan hotat och försökt tysta flera personer under veckan. Det är krafter som måste bekämpas varje dag, de är demokratins fiender, de är våra motståndare. De vill komma in på skolor och prata politik som om de var ett parti bland andra. Men ingen judisk elev ska behöva mötas av någon som förnekar att deras släkt mördades i förintelsen. Inget afrosvenskt barn ska behöva höra att de saknar rätt att leva här i Sverige.

Jimmie Åkesson lade mycket tid i talarstolen på att förneka att Sverigedemokraterna är ett rasistiskt parti. Men rasismens är partiets hårda kärna. Det andra kan ändras och justeras, men det är hatet och misstron mot invandrare som förblir partiets egentliga budskap.

Men Åkesson sprider inte bara rasism. Han är en högerpolitiker också. I riksdagen hjälper han regeringen att genomföra sin politik. Åkesson har varit med och sänkt bolagsskatterna för bankerna med miljarder. Han har genomfört jobbskatteavdrag som bygger på att pensionärer får högre skatt än andra. Sedan står han här och låtsas att SD står för motsatsen till det de själva har gjort. Så ser hyckleriet ut när Åkesson fiskar efter rödgröna väljare. Jag lovar att inte glömma vilkens slags parti han leder och att han inte ska få stå oemotsagd.

Som partiledare träffar jag många människor, en del gör väldigt djupt intryck. En av dem är Jeanette.

Jeanette har jobbat i hemtjänsten i 25 år. Hon har hjälpt äldre att klara vardagen. Hon har städad, bäddat, pratat och tröstat. Hon är stolt över sitt arbete, men också underbetald. Och hon är arg.

När hon arbetade för den kommunala hemtjänsten fick de pris för den fina kvaliteten och omsorgen. Det fanns sammanhållning mellan arbetskamraterna och stolthet över arbetet.

Men så såldes hennes arbetsplats. En tidigare chef köpte av kommunen till underpris. Ingen frågade efter vad de anställda, de anhöriga eller de som jobbade tyckte om saken.

Tempot skruvades upp. Jobbet började handla om pengar och kunder, inte omsorg och människor. Förr hade de pratat om hur de äldre skulle kunna få det bättre. Nu handlade mötena med arbetsledningen om hur de skulle få fler kunder.

Deltiderna blev fler. De otrygga anställningarna blev fler. Det egna ansvaret minskade och kontrollen ökade. Jeanette skämdes för att hon inte kunde göra ett lika bra jobb längre. De äldre började klaga på att personalen var så stressade.

Efter tre år sålde chefen till ett riskkapitalbolag och blev miljonär. Den nya ägaren gjorde det som riskkapitalister är bäst på: nedskärningar på personalen. Det blev ännu stressigare och ännu rikare ägare.

Sedan dess har Jeanette arbetat för olika privata hemtjänstföretag. Personalens arbetsdag är styrd varje minut – den som stannar lite längre hos en dement pensionär med ångest riskerar att bli uppringd av chefen och få en utskällning.

Jeanette berättade för mig om hur den som säger ifrån inte får vara kvar på jobbet. Hon berättade om arbetskamrater som kommit från andra länder, som vet hur svårt de har att få jobb och som därför ställer upp på att komma och arbeta med en halvtimmes varsel. Hon berättade om hur anställda som raggat kunder från tidigare arbetsgivare kan belönas med fast anställning.

Nu har Jeanette fått jobb hos kommunen igen – hon sa till mig att hon aldrig hade vågat berätta annars.

Jeanette vill att hennes jobb ska handla om de äldre och vad de verkligen behöver. När någon behöver extra tid vill hon kunna säga "jag fixar det". Hon vill slippa scheman som är lagda av chefer långt borta. Hon vill se fler fasta tjänster på heltid – med en lön som man kan leva på. Hon vill ha mer makt över sitt jobb.

Valet handlar om Jeanette. Man kan också säga att valet handlar om vinster i välfärden, om arbetsrätt och om feminism. Man kan säga att det handlar om hur ekonomiska maktstrukturer samverkar med könsmaktsordningen och strukturell rasism. Men det är samma sak, allt det finns med här. Valet handlar om Jeanette och om vilket samhälle vi vill ha. Ett samhälle byggt på girighet och vinstjakt, eller på omtanke och solidaritet.

Valet i höst handlar om värderingar, om visioner och om hur vi tillsammans bygger ett bättre land. Om en ny kurs för Sverige.

Jeanette, hennes arbetskamrater och de äldre drabbas av en havererad politik. Istället för att utveckla välfärden har regeringen sålt ut den. Det är dags att sätta stopp för det. Det är dags att ta bort de privata vinsterna i välfärden.

Vi har lagt förslagen om hur vi ska ta bort vinsterna i välfärden. Vi har lagt förslagen om hur vi ska få en bättre välfärd med mer personal som är bättre utbildad.

Idag har vi tagit ett steg till. Vi har lagt förslag om vad som kommer efter vinstjakten - om hur privatiseringen av välfärden ska ersättas av demokratiseringen av välfärden. Om hur vinstjakt ska ersättas med inflytande för de som behöver välfärden och de som arbetar där. Om hur vi ska få mångfald och medbestämmande istället för vinstmaximering.

När vi tar bort vinstintresset kommer en del välfärdsbolag att omvandla sig till företag utan vinstintresse. Andra företag är bara intresserade av att göra vinst. De kommer att dra sig ur och deras verksamhet kan tas över av det offentliga. Men när de företagen drar sig ur öppnas också en unik möjlighet för de anställda ta över. Den chansen ska Vänsterpartiet se till att stödja. De kan ta över en vårdcentral och driva den som personalkooperativ eller som självstyre inom det offentliga. De ska få det stöd de behöver. Det handlar om utbildning, hjälp att starta kooperativ och bättre möjligheter att få tillgång till kapital.

Sverige har låtit riskkapitalister styra välfärden de senaste åren. Nu ska vi istället låta personalen utveckla den. Så skapar vi en välfärd med riktigt hög kvalitet.

Framtidens välfärd finns redan. Jag har varit där. Där yrkes stolthet och kvalitet är viktigare än vinstjakt.

På Gerdas äldreboende i Göteborg får de äldre frågan varje morgon "Vad vill du göra idag?". De träffar vänner, går på fotboll och hänger i baren på kvällen. Det är verklig valfrihet.

Bland det första de äldre gjorde när de fick mer inflytande var att bort svensktoppsmusiken. "Vi vill inte lyssna på den där skiten, vi vill ha Abba istället", som en 90-årig kvinna uttryckte det.

Gerdas äldreboende är en kommunal intraprenad. Det betyder att de anställda bestämmer över scheman och budget. Eget ansvar har ersatt chefer och order upifrån.

Några mil norr om Östersund ligger Brännagården som är berömd för hur bra den fungerar. Här går alla pengar till bra omsorg för de äldre – inget till privata vinster. Brännagården är ett kooperativ som ägs och drivs av personal och de som bor i bygden. En kvinna i personalen, som är med i kooperativet sa: "Vi tar inte ut vinster eftersom vi inte vill lockas att kompromissa med kvalitén."

Får vi bestämma blir det fler intraprenader som Gerdas. Får vi bestämma blir det fler kooperativ som Brännagården.

Allt var inte bättre förr - och den offentliga sektorn är inte alltid bäst. Även där ska vi se till att de anställda får mer att säga till om. Vi ska komma bort från byråkrati uppifrån och stela marknadssystem som New Public Management. För det är ju lärarna, undersköterskorna, läkarna, sjuksyrrorna och alla de andra som jobbar i välfärden, det är ju de som kan den bäst. När vi låter lärarnas engagemang och kunskap utveckla skolan så kan den anpassas efter vad just den elev som de möter behöver.

När du flyttar in på ett äldreboende ska du möta personal som är stolta över sitt arbete. Som kan lyssna på vad du behöver och anpassa hjälpen efter det. Det är nyckeln till framtidens skola, sjukvård och omsorg.

Vi vill ge hundratusentals kvinnor som arbetar i välfärden inflytande över sitt arbete. Det är att flytta makten och det är kraftfull feministisk politik.

Vi människor kan vara både giriga och solidariska. Vi kan vara egoister och vi kan ta hand om varandra. Det finns ingen av naturen given sanning om människan som god eller ond. De flesta av oss har både dåliga och bättre sidor.

Men vi kan bygga ett samhälle som bejakar det bästa i oss.

Det är ett samhälle där klyftorna mellan rika och fattiga minskar istället för att öka – där Jeanette och Janne får lika lön för lika arbete och där kvinnor och män delar lika på hemarbetet.

Det är ett samhälle där personer med funktionsnedsättning inte stängs ute från kulturlivet och kollektivtrafiken - där barn som fötts in i en fattig familj får en trygg och utvecklande uppväxt i alla fall – där långtidssjukskrivna får hjälp istället för att utförsäkras.

Det är ett samhälle där det inte är ditt efternamn som bestämmer om du får komma på anställningsintervju – och inte din hudfärg som avgör om du får komma in på krogen. Det är ett samhälle där vi kan uttrycka vår sexualitet och vår könsidentitet på våra egna villkor. Det är ett öppet och solidariskt Sverige där samma skyldigheter - och samma möjligheter - finns för alla oss som lever här.

Jag vill se ett samhälle där trygga jobb på heltid ersätter otrygga deltider, timanställningar och bemanningsföretag. Där seriösa bra arbetsgivare är vinnare, och där fusk och utnyttjande bekämpas.

Det är ett samhälle där Jeanette och hennes arbetskamrater värderas för sin kompetens och för sitt slit. Där en bra skola och vård åt oss alla är ett gemensamt löfte och ansvar. Det är inte något vi ska få bara om vi väljer rätt, har tur eller pengar.

Där girigheten styr breder likformigheten och kontrollen ut sig. Det leder till ett grått och tråkigt samhälle. Men vi vill se ett samhälle där vi blir mer olika varandra. Minskade klyftor och mindre marknadstänkande leder till ökad frihet att vara sig själv, att förverkliga sina drömmar. Allas frihet kräver jämlikhet.

Efter valet behöver Sverige en rödgrön majoritet och en rödgrön regering. Vi behöver en regering som vågar ta ut en ny kurs för vårt land. Det går inte att göra tillsammans med dem som styr nu. Därför är ett starkt vänsterparti så viktigt. Vi är det enda partiet som tydligt säger att vi vill ha en regering utan borgerliga ministrar - en regering där varken Annie Lööf eller Jan Björklund får plats.

Socialdemokrater och miljöpartister verkar ha svårt att bestämma sig. Vi vet inte om de vill regera högerut eller vänsterut. Det är inget litet val. Det handlar om vilken kurs Sverige ska välja. Det är ett val mellan girighet och vinstjakt, eller omtanke och solidaritet.

Det är ett val som får konsekvenser. Ska vapenexporten till diktaturer förbjudas? Ska järnvägen vara ett gemensamt ansvar eller en lekstuga för privata vinstintressen? Är det viktigare att sänka skatten för pensionärer eller för banker? Vi vet vad vi tycker. Därför behövs Vänsterpartiet i regeringen.

Igår presenterade WWF, Världsnaturfonden, sin genomgång av partiernas miljöpolitik. Vänsterpartiet fick ett mycket gott betyg. WWF anser att vi är det parti som tydligast agerar för deras krav. Det är vi stolta över. Vi är socialister, feminister, och vi är gröna.

Alla vet att klimatomställningen måste göras. Företagen vet det också, men det kommer ofta att vara lönsammare för dem på kort sikt att bara fortsätta som vanligt. Därför behövs det partier som är beredda att ta den konflikten, som sätter klimatet före kortsiktiga vinster.

Vi är det parti som föreslår de största satsningarna på en klimatomställning. På solpaneler, biogas och ny järnväg. Men det krävs mer än så.

Om man sätter omtanke före girighet så säljer man inte Sveriges utsläppsrätter. Vet ni om att regeringen gjorde det? När svenska folket hade gjort ansträngningar för att minska utsläppen och lyckats med det, då sålde regeringen det vi hade sparat in till en amerikansk storbank, så att utsläppen sker någon annanstans.

Då låter man inte Vattenfall öppna kolgruvor i Tyskland och köpa gaskraftverk i Holland. Man använder svenska folkets egna företag för att producera ren förnybar energi.

Då låter man inte kortsiktiga spekulanter öppna gruvor i Sverige, för att ta vinsterna och lämna miljöproblemen efter sig.

En politik som sätter miljön först kommer att ställa tydliga krav på hur våra pensionspengar i AP-fonderna placeras, och inte en krona ska investeras i de oljebolag som gör sina vinster på att förstöra vårt klimat.

Klimatfrågan handlar om makt och pengar. Det handlar om att fördela knappa resurser, i Sverige och världen. Vi måste våga ompröva en ekonomisk tillväxt som bygger på ständigt ökande materiell konsumtion. Det gör vi bäst i ett samhälle som fördelar mer rättvist, i ett samhälle där kultur och social trygghet växer, där inte allt fokuseras på ökad materiell förbrukning. Det kräver vänsterpolitik. Rött är det nya gröna.

Mina vänner. Regeringen Reinfeldt är trött, den saknar idéer för framtiden. Den som saknar egna idéer talar helst om vad andra vill. Det är precis vad Reinfeldt gör. Nu målar han upp bilden av det Harmagedon som ska bryta ut om vi får ett rödgrönt styre i Sverige. Reinfeldt varnar oss för en välfärd utan vinstjakt, han varnar för oss feminister. Han har faktiskt också varnat oss för själva visionerna – längtan efter och idéerna om en bättre framtid.

Jag vill ha en regering som har visioner. Jag vill ha en regering som vågar förändra. Vi behöver vår längtan efter ett bättre samhälle där var och en kan förverkliga sina egna drömmar.

Vi behöver fler som vågar vara olika - flera poeter, fler prideparader, flera raggare.

Vi behöver fler som arbetar, men vi behöver också fler som säger ifrån när arbetsplatsen är dålig.

Vi behöver mer gemenskap, mer omtanke och mer framtidstro.

Vi behöver en ny regering - men ännu mer behöver vi en ny färdriktning för Sverige. Vi har förslagen som vågar förändra. Med oss lägger Sverige om kurs. Sakta men säkert kommer det att märkas, när vinsterna i välfärden tas bort, jämställdheten ökar och de trygga jobben blir fler. Efter några år kommer en ny kurs göra att vi har byggt något mycket bättre.

Vi har vinden i ryggen. Idag är det våra frågor som diskuteras. Med oss kan väljarna få slut på vinstlöseriet i välfärden – och de kan få en rödgrön regering utan borgerliga ministrar.

Välfärden är inte till salu, framtiden är inte till salu och vi... är inte till salu.